

DODATEK NADZWYCZAJNY.

DO NUMERU 36.

Do Szanownego Redaktora Młodej Polski.

Wtenczas kiedy list z daty 8 z. m. pisany do Wojewody Ostrowskiego, przez autora swego P. Zwierkowskiego wydrukowanym został, nie miałem zamiaru na 15 pytań (co do Sejmu w Emigracji) nim objętych, odpowiadać; ani piszącego objaśniać, bo przekonany byłem, że tenże równie ze mną (jako członek Sejmu) posiada wiadomości, i że piętnaście tych pytań dla własnej tylko napisał rozrywki. Lecz kiedy w numerze 35 Młodej Polski, wyczytuje, że z tych piętnastu pytań, są trzy, które cię trochę Szanowny Redaktorze (jako zwolennika Sejmu) kłopotą, zniewolonym się więc widzę, z kłopotu tego cię wprowadzić.

Co do pierwszego; Posłowie którzy porzucili kraj, tym jednym aktem dopełnili wszystkich formalności; wszak ci, którzy w nim pozostali i nową przysięgę złożyli Mikołajowi, równie dopełnili wszystkie formalności przez P. Zwierkowskiego żądane.

Co do drugiego; dopokąd się sejm tu za granicą nieukonstytuuje, dopokąd wszyscy możemy się nazwać byłymi posłami, zrzekać się jednak danego sobie w kraju mandatu, żaden poseł nie ma prawa i nie może, ponieważ tym krokiem, zdradzałby zaufanie przez rodaków w kraju w nim położone.

Co do trzeciego i ostatniego; gdybyś był Szanowny Redaktorze odczytał akt zawiązania konfederacji i jej organizacją, byłbyś się przekonał, że konfederacja nie działała przeciw sejmowi, i że zawiązujący onę (do których i ja należałem) wyraźnie oświadczyli, że do tego aktu przystępują, *z powodu niemożności zebrania się Sejmu*, co jasno dowodzi, że nie mieli zamiaru uważać Sejmu, ani za nieistniejący, ani też przeszkadzać onego zebraniu.

Żebym cię zaś Szanowny Redaktorze przekonał, że tak w ten czas jak i dziś myślałem, więc ci załączam w kopji artykuł, który dnia 15 Maja 1836, z Londynu do Tygodnika przesałem, którego nie wiem dla jakich przyczyn Redaktor onego w swoim piśmie umieścić nie mógł czyli nie chciał, w innym zaś piśmie umieścić go nie mogłem, ponieważ wszystkie pod ten czas existing, były przeciwne i Sejmowi i Konfederacji; pod dniem więc 20 Czerwca tegoż roku, przesałem go Wojewodzie Ostrowskiemu z prozbą, aby takowy jako dowód do akt sejmowych załączyć polecił.

Racz Szanowny Redaktorze przyjąć wyraz prawdziwego etc.

W. Chełmicki Poseł Praszynski.

KOPJA.

Upraszam Szanownego Redaktora Tygodnika aby poniższy artykuł, w najpierwszym numerze pisma swojego umieścić zechciał, oraz przyjął zapewnienie mego dla niego szacunku.

(podpis) *W. Chelmicki* Poseł Praszynski.

Ogłoszone w dniach ostatnich Kwietnia r. b. pismo, pod tytułem *Naród Polski*, ponieważ się mianuje organem konfederacji, przeto zwraca uwagę moją jako jej członka, i staje się powodem do niniejszego objaśnienia.

W artykule swoim, *Co zrodziło Konfederacją jej fizyognomią i nazwisko*, pismo to powiada, że Sejm uważa za nieistniejący. — Niewchodząc tu bynajmniej w roztrząsanie powodów, dla których dotąd, mimo patriotyczne usiłowania wielu członków Sejmu, tenże zebrać się nie mógł, niżej podpisany uważa za powinność swoją niniejszem oświadczyć, iż Sejm *de facto* tylko uważa za nieistniejący, od prawa jednak zebrania się onego na przyszłość, bynajmniej nie jest jego myślą Sejm odsądzać, ani zebraniu się jego przeszkadzać, i w aktach zawiązania się konfederacji i jej organizacji które podpisałem podobna myśl lub zamiar wyczytać się nie dają. — Podpisany sądzi że w obecnem położeniu kraju, zachowywać należy każdy środek polityczny i żadnej niepozbywać się siły, któraby się do odzyskania niepodległości Polski przyczynić mogła. Nadto mając na względzie że konfederacja niezawiera w sobie władzy prawodawczej, i tylko z powodu politycznej nieczynności Sejmu, mogącej się zbyt przedłużać ze szkodą sprawy narodowej, zamierzyła stać na jej straży, podpisany zatem mniema iż ogłaszając zasady demokratyczne, co do własności należnej właścicielom, konfederacja dopełniła tylko powinności i zobowiązań się osobistych, które to zasady chociażby cała Emigracja przyjęła, to one jednak właściciele w kraju obowiązywać nie mogą. Kiedy jednak nadejdzie chwila działania i nadania tymże zasadom demokratycznym mocy prawa, staną się więc one nietylko obowiązującymi wszystkich właścicieli w kraju, ale nadto będą najpotężniejszym środkiem rewolucyjnym. — Tej wielkiej narodowej powinności, nikt prócz Sejmu dopełnić nie jest mocen, gdyż konfederacja jakieśmy wyżej powiedzieli, niemająca władzy prawodawczej, zastąpić go nie jest mocną.

Podpisany niewchodząc, czyli skład obecny Sejmu, odpowie swojemu powołaniu, baczny jednak nad zachowaniem pierwiastkowych zasad konfederacji, oświadcza: iż opinii co do tego punktu, przez pismo *Naród Polski* ogłoszonej (choć się takowe szczytci bydy organem konfederacji) nie podziela.

(podpisano) *W. Chelmicki* Poseł Praszynski.

— Do Redaktora Młodej Polski.

1. W N. 34 M. P. zamieszczono. Ze P. Tymowski mówił o zaradzeniu śmiertelności, a D. Wołowski popierał wniosek. Dajacy relacją niezrozumiał kwestii. Pierwszy mówił o konserwacji sejmu, i przytaczał że śmiertelność może przerzedzić sejm do tego stopnia, że nie będzie można mieć kompletu 33. Drugi, uważał przedmiot za bardzo ważny, lecz obok tego mniemał, że tylko przez decyzją kompletu środki zaradcze jak np. zmniejszenie kompletu nastąpić mogą.

2. W N. 35 M. P. P. Nakwaski wyraził: że nie w właściwym świetle i mylnie głosy jego w mój broszurze oddał, i że odjaśnienia robi. Czekam więc recenzii, a wraze potrzeby głosy jego *per extensum* wydrukuję, aby publiczność oceniła czyli mógł inną treść zrobić.

3. W N. 35 M. P. zdanie niepoehlebne o moich 11 art. Redakcja wyraziła, a 4 za ważne uznała — wolno jej. Ale mnie także wolno odpowiedzieć; że to co namiętnością lub fałszywą subtelnoscią nazywa, w razie rozbioru faktami poprę.

Co zaś do rady abym wyznał że nie miał racii zapisać się do zjednoczenia, a do sejmu jako dobrej matki abym wrócił — oświadczam, że takowej przyjąć nie mogę. Dobrą matką nazywam tylko Ojczyznę, której służyć teraz na drodze dążenia do zjednoczenia braci na tułactwie będących przedsięwzięłem. Przekonawszy się na sessji 10 Listo. że komplet zebrać się nie może, a przeto i rugi załatwione być nie mogą; nie byłem na posiedzeniach familijnych odbytych 10 i 23 Grudnia, i nie będę na mającym odbyć się podobno ostatniem w dniu 29 b. m. r.

Walenty ZWIERKOWSKI.

Wersal, 27 grudnia 1840 r.

WIERSZ ANTONIEGO GORECKIEGO

W DZIEŃ BOŻEGO NARODZENIA. — PARYŻ, 25 GRUDNIA 1840.



Panie! dzisiaj uroczysty
Dzień co widział wielki cud;
W którym Bóg nasz wiekuisty,
Jak człek zstąpił między lud.

O! przez świętość Cię dnia tego,
Prosim, spojrzij na nasz kraj;
Wodzowi kościoła Twego,
Poświęcenia ducha daj.

Niech z Stolicy Apostoła,
 Nie bacząc na ludzki wzgląd,
 Morderstwo królów obwoła,
 I swój dawny wyzna błąd.

Niech opowie światu smutnie,
 Że to sluga jest Twój Lach,
 A tak go męczą okrutnie,
 Niech narody przejmie strach.

A jak morza bez dna tonie,
 Niech się wzburzy naród mój;
 Niech zmierzy z królmi swe bronie,
 Ale wstrzymaj wtenczas bój.

Chociaż we krwi naszój brodzi,
 Niech się poprawi nasz wróg.
 Nie miecz, miłość niech nas zgodzi,
 Spraw to, prosim, Tyś nasz Bóg,

NOWINY LITERACKIE.

« Nieszacowany w zbieraniu pamiątek poezji ludu i starożytnych dziejów P. *Zegota Pauli* wydał temi dniami *Pieśni ludu ruskiego i Galicyi*. Oba tomy wyszły nakładem Kajetana Jabłońskiego, pierwszy r. 1839, a niniejszy co do objętości pierwszemu równy (str. 177-205) zawiera jeszcze w końcu słowniczek mniej zrozumiałych wyrazów. Zbiór ten jest dosyć treściwy, świeży, a szczególnie zajmujące są: dumy tyżące się zdarzeń domowych, i pieśni do tańca, rzucające niejaki światło na zabawy naszego ruskiego ludu. Miło lud ten, zwykle smutny, widzieć poddającym się na chwilę radośnym wylewom dziewiczego, niech tak rzekę serca.

— W Wiedniu nakładem księgarni Józefa Wenedykta wyszło tego roku dziełko pod tytułem: *Bajki Mazurskie i poezje*. J. N. Gutkowskiego (str. 99 in-12).

— Witoloranda pieśń z podań Litwy przez J. J. Kraszewskiego. (Wilno r. 1840 str. 256). Poemat opiewający mitologiczne podania Litwy, ubarwione podaniami i wyobrażeniami przed chrześcijańskiego litewskiego ludu, oraz bujną wyobraźnią autora. Ostatniój tak szczęśliwie użył, że trudno prawie odroźnić, co jest jego własnością, a co czerpał z narodowej skarbnicy. Na wszelki

przypadek winniśmy wdzięczność w tak różnych zawodach zho-
gacającemu literaturę naszą autorowi, że nas obdarzył dziełem
jakiego dotąd w podobnym przedmiocie nie mieliśmy. Wiersz
gładki lubo nie rymowy, przyjemnie się czyta, do czego także
przyczynia się wielce piękny, poprawny język, nieoszczędny
wzorem niektórych spaczony smak mających pisarzy naszych,
pełnemi dziwactwa zwrotami i wyrazami. By litewskiego w sma-
ku poety użyć porównania: wiersze *Witolorandy* są to sznury
czystych bursztynów, zawieszane na białej szyi jasno włosjęj
dziewy z nad Niemna.

— Lwówianina przeznaczonego krajowym i użytecznym wiadomościom wydawanego w połączeniu prac miłośników nauk, zeszyt IV opuścił prasę dnia 1 Listopada r. b.

— Donoszą z Litwy, że zbierają się już zasoby do czwartęj części *Rusałki* wydawanęj przez Alexandra Grozę, a w trzecięj występuje Henryk hr. Rzewuski, książdz Hołowiński i wielu znakomych literatów.

— Z Wilna. Hr. Henryk Rzewuski, udarował nas pismem, które nosi tytuł: *Stosunek literatury do historii narodu*. Tenże pracuje nad dziełem *Ocywilizacji w ogólności*; pierwsze wkrótce pójdzie pod prasę i ma wyjść w początku b. r.

— Wyjdzie w tych dniach trzeci tom *Wędrówek literackich, historycznych i fantastycznych*, niespracowanego autora *Witolorandy* (J. J. Kraszewskiego). Tom ten zawiera w sobie: 1) Wycieczka na wielki świat wielkiego miasta, Maciek i Maciuś; powieść. 2) Wycieczka do Anglii. Hogarth. 3) Życie sieroty. 4) Śmierć szaleńca.

— Wkrótce się zacznie też drukować trzeci tom poezyi Kraszewskiego.

— Ks. Jucewicz ma zamiar wydać noworocznik pod tytułem: *Waidelota*. Z tłumaczeń Szekspira, Makbet i Karol Lear już skończone; Burza już się kończy drukować.

— Poezje Spasowskiego drukują się w świetnym wydaniu.

— Donoszą nam z Lipska, iż się rozpoczął druk nowego Romansu Pani Hoffmanowój, pod tytułem *Krystyna*; jest to już obraz raczěj moralny niż obyczajowy przeznaczony dla pańien. Wróżyć trzeba z przyjęcia jakiego doznała Karolina, że go czeka równa wziętość. O Karolinie czytamy w listach z Warszawy co następuje: « *Karolina* wielkie tu powszechnie wznieciła zajęcie, « i tylko się tym nie podobała co nie lubią religijno-polskich dą-
« żności, lub którym się zdaje że są żywcem w fikcji wymienie-
« ni; choć to jest przywidzenie, bo raz, że osoby które autorka
« wymieniła nie działają w fikcji, ale są wymienione wyraźnie
« jakby w czyich pamiętnikach, drugi raz, tak miła jest o nich
« wzmianka, z taką prawdą i takim wdziękiem napisana, że
« przez to samo robi się obraz ówczesny niezmiernie ciekawy..

« Słowem od kilku miesięcy w każdym towarzystwie pierwsza i
« ostatnia rozmowa jest o Karolinie.

« Całe to dzieło uważane tu jest za niezbędne dla młodych
« *mężatek*, a cały tok jego, układ, pomysły, niezmiernie zaj-
« mują i przemawiają do serca. »

Autorka ma teraz pracować nad nową powieścią obyczajową z XVI wieku, pod tytułem : *Jan Kochanowski w Czarnolesie*.

— Dwa tomy Athenaeum są już całkiem gotowe, i wkrótce zaczęną się drukować. Pan Glucksberg powziął piękną myśl ozdobić niektóre numera tego pisma portretami zacniejszych naszych współczesnych pisarzy. Widzieliśmy już wygotowane portrety : M. Grabowskiego i Fl. Bochwica. W ogólności Athenaeum, z wielu względów będzie wielkiem i niezwyčajnem zjawiskiem w dzisiejszej literaturze naszej.

— Dnia 1 Stycznia zaczęło wychodzić nowe pismo pod tytułem *Narodowość*, poświęcone sprawie polskiej. Na kwartał trzy arkusze w oddziałach ćwiartkowych. Prenumerata trzymiesięczna, franków 3. Wydawca P. Andrzej Słowaczyński, (rue d'Enfer N. 19).

— Wydawca *Wspomnień pobożnych*, raczy się zgłosić we własnym interesie do Księgarni polskiej.

— Hipolit Souverain ogłosił drukiem romans przez Ludwika Mierosławskiego we dwóch tomach napisany pod tytułem : *La Tache du Caen* (par *L. Notté de Vaupleux*). Cena franków 15.

— Z nowym rokiem powitaliśmy dwa Albomy polskie z których jeden *Album des pianistes polonais* poświęcony na wsparcie biednych współrodaków; drugi *Album des pianistes* P. Antoniego Kątskiego będący hołdem dla Adama Mickiewicza.

Chcieliśmy powiedzieć że najcelniejszą kompozycją są : *Medytacje*, ale byłoby to ubliżyć *Fantazii*, *Mazurkom* i *Warjaciom* z tematu *Krakowiaka*, które słyszeliśmy odgrywane przez autora, i przyjęte z równym jak pierwsze oklaskiem.

DONIESIENIE PIĘTNE.

Dwóch Polaków, którzy ukończyli nauki w uniwersytecie warszawskim, tudzież na uniwersytetach niemieckich i francuskich, i którzy od lat kilku trudnią się wychowaniem młodzieży w domach francuskich i polskich, zyczą sobie przyjąć podobne obowiązki we Francji i zagranicą. Bliższą wiadomość da P. Eust. Januskiewicz rue de l'Echaudé 9, lub Pani Klementyna z Tańskich Hofmanowa, rue de Clichy 37.

Treść przedmiotów w tomie trzecim pisma
MŁODA POLSKA *zawartych.*

(Litera *d* poprzedzająca liczbę stron · znaczy **DODATEK.**)

RELIGIA. Ewangelie zastosowane do Polski 9, 148. Uwagi krytyczne nad artykułem tyczącym się Rossji, umieszczonym w *Gaz. frankf.* 86, 89. O najlepszym sposobie zachowania narodowości polskiej 61, O narodowości polskiej z punktu widzenia katolicyzmu 135. Szczegóły przyłączenia Unitów do kościoła greckiego 181. Do ubogich 373. Sprawa religijna w Polsce 286, 289, 307. Ludność Rzymsko-katolicka w Rossji 379. Statystyka Duchowieństwa katol. w Król. Kongr. 190-191. Postanowienia Cara Mosk. 174. Prześladowanie katolicyzmu w Polsce 211 *d.* 86. Uwieszenie Biskupa Gutkowskiego 153. X. Zenejda Wołkońska 288. Kopia listu do Arcybiskupa Choromańskiego 169. Biskup Wrocławski *d.* 97. Kapitał Gnieźnieński 36. Powrót X. Bisk. Dunina do Poznania 321. List Pasterski tegoż 332. List Pasterski Andrzeja Załuskiego 389. List O. Reformatora z Konstantynopola *d.* 65.

POLITYKA I HISTORJA. Polityka Emigracji 301. Co będzie jak wymrze Emigracja 304, 313. O potrzebie dziennika dla Polski 337, 409, 450. Sejm Polski 351, 364, 421, 440, 441, 442 *d.* 141. Nota J. Dwernickiego podana do dzienników franc. 361, Memorjał o sprawie polskiej przedstawiony Izbowi franc. 397. O postępie sprawy polskiej w Anglii 52, 251. Adres kwaków 263. Rzecz o Sławiach 205, 217, 229. Położenie moralne Warszawy i Wilna 243.

ROZPRAWY PUBLICZNE DOTYCZĄCE SPRAWY POLSKIEJ. Wizbach franc. 13, 259, 403. Angielskich 277. Interes Krakowa 85, 155. Petycyja z Hull 204, O zasiłkach dla wychodźców w Anglii 281.

POLEMIKA. 71. Tyg. Poznański i Trzeci Maj 81. Ledochowski i Trzeci Maj 335, 369. Czyński 4. Krystyn Ostrowski i Kon. Worod. 5. Trzeci Maj i Orzeł biały 17, 20. Służewski i Orzeł biały 35, 52. Mierosławski i Nowa Polska 95.

OBCHODY NARODOWE. Mowa Lelewela na obchodzie w Bruxelli 1839 31. Obchód 1840 w Paryżu 401, 433, 445, *d.* 125. w Londynie 425, Wersalu *d.* 126, Hawrze 428.

INSTYTUCYE EMIGRACYJNE: Opieka pomnika Kl. Potockiej 59 *d.* 55. Tow. Dobr. Dam. polskich 430, *d.* 4, widowisko na korzyść potrzebujących polaków 145. Sprawozdanie cwieteroczne Kom. Fund. Emigr. 199, *d.* 120. Roczne zdanie sprawy Tow. Lit. Lond. 292. feta w Cremorne House 319. Tow. Lit. Lond. 343, 353, 377, *d.* 53. Dudley Stuart 369, *d.* 37. List Polaków do Tow. Lit. Lond. 385. Tow. Nauk. pomocy *d.* 76. Wydział historyczny *d.* 59. Komisja Zjednoczonej Emigracji 197.

WIADOMOŚCI ROZMAITE. Akt Polaków w Dep. Loiret 11, Prawdziwa powieść 44. Listy Ign. Domejki z Coquimbo 142, 153, *d.* 133, 137. List Dziewońskiego z Algieru 393. Oskarbowości w Polsce *d.* 1, 5. Statystyka części Litwy pod rządem pruskim 377. Portret Mikołaja przy O'Connellu 299. Wojsko Egipskie 238. Doniesienia z Galicji

128, z Bruxelli 130. Fontana Juliusz 71. Kątski Apolinari 20, 60. Kątski Antoni d. 87, 146. Szczepanowski 39, 44, d. 140.

W ADO OŚCI LITERACKIE. Wspomnienie o piśmiennictwie polskiem 3. Kilka słów o sztuce dramatycznej polskiej 21, 25 d. 104. *Pologne illustrée* 34, 121. *Polska Malownicza* 46, 172. *Vadecum* 37. Wykład nauki wojskowej p. L. Mierosławskiego 49. d. 21, 25, 29. 41. 45. Wykład prawodawstwa przemysłowego p. L. Wołoskiego 58. O wpływie powstania listopadowego na odrodzenie się piśmiennictwa w Sławiaństwie p. Bońkowskiego 65, 76. Katedra języków Sławiańskich 155, 177, 261, 367, 405, 444, d. 68, 73, 91. *Karolina* przez P. Hoffmanową 157, 200. *Kodex* dypl. W. Polski 233. *Etudes philosophiques par Niepowie* 254, 265. *Idée de la république par Kurzweil* 274. *Nexus nationis hungaræ cum Polonica* 325. Stanislaus of Cracow 49.

NOWE DZIELA. 12, 18, 21, 55, 69, 83, 87, 131, 168, 177, 180, 384. d. 9, 13, 16, 57, 61, 68, 77, 81, 85, 89, 95, 106, 110, 113, 119, 121, 130, d. 144.

POEZYE : *Gorecki Antoni*. Bajka dla P. Alojzego 348, Strumyk i Słowik 370, Morze i Jaskółki *tamże*. Skala i rzeka 394, Kuropatwa i strzelec 395, Zefir i Róża *tamże*, Laur i baszta *tamże*. Szczur i indyk 432. Koza i pies *tamże*, Epigram *tamże*. Piękność 443. Na 29 Listopad d. 127. W dzień Boż. Nar. d. 143. K. na sprowadzenie zwłok Napoleona 384. *Kulickowski* Pożegnanie 381. NN. Do Moskali d. 89 Pożegnanie 192. *Olzarowski* Dom Odrowążów 26. *Ostrowski J. C.* Dwie siostry 418. *Słowacki* Na sprowadzenie prochów Napoleona 225.

NEKROLOGI : Bansemer Jan Marcin 386, Baczynski Hipolit 406, Byczkowski Jan 24, Bejnarowicz Jerzy 372, Borkiewicz d. 56, Chojnacki Mateusz d. 60, Chrzanowski Narcyz 71, Chyczewski Franciszek d. 75. Dunin Anastazy 285, Grabowski Andrzej 80, Gutowski Anastazy 57, Hube Michał 167, Jański Bohdan 253, Janiszewski 420, Kościanowski Antoni 24, Kaliński Michał 372, Kalinowski Dobrosław 380, Komorowski Felicjan d. 132, Laski Napoleon 167, Łoziński Leon 407, Lempicki August d. 80, Łopatynski Seweryn d. 91, Męciewicz August 127, Mycielska Anna 164, Miaskowski Ludwik 300, Miciewicz Hilary 371, Maciejowski Eustachy 420, Narzymski Józef d. 84, Olenicz Alexander 127, Orlicki Ludwik 126, Putner Edward 167, Paszkowski Stanisław 379, Rychlicki Antoni 57, Rostkowski Teodor d. 44, Szaniecki Olrych 73, Staniewicz Józef 167, Szymański Ignacy 372, Skupiński Marcin 380. Sieroszewski Franciszek d. 40, Sakoski Albert d. 72, Stefański d. 75, Stokowski Kajetan d. 75, Szaniawski Michał d. 117, Skrzydlewski Tadeusz 444, Tokarski Michał 57, Terlecki 180, Tyszkiewiczowa Febronia 270, 357, Wiałkowski Paweł 372, Wronecki d. 84. Zukowski Józef 372. Zmarli w Ameryce 380. W dzień Bożego Nar. d. 143. SPROSTOWANIA. Wrotnowskiego Felixa d. 129.